

TISKOVÁ ZPRÁVA

Čestné oborové medaile obdrželi tři významní vědci

Prestižní čestné oborové medaile Akademie věd ČR předal třem vynikajícím vědeckým pracovníkům předseda AV ČR prof. Jiří Drahoš. Ocenění byli prof. Gunther Friedrich Eggeler z Porúrské univerzity v Bochumi (Čestná oborová medaile Ernsta Macha za zásluhy ve fyzikálních vědách), prof. František Maršík z Ústavu termomechaniky AV ČR (Čestná oborová medaile Františka Křižíka za zásluhy v oblasti technických věd a za realizaci výsledků vědeckého výzkumu) a prof. Jaroslav Pánek z Historického ústavu AV ČR (Čestná oborová medaile Františka Palackého za zásluhy v historických vědách). Slavnostní akt se uskutečnil v pondělí 17. února 2014 v sídle AV ČR v Praze.

Dr.-Ing. Gunther Friedrich Eggeler je řádným profesorem a vedoucím katedry materiálových věd na Porúrské univerzitě v Bochumi (SRN) a mimořádným profesorem materiálových věd na Ohio State University (USA), dlouholetým předsedou mezinárodního výboru ICSMA (International Conference on Strength of Materials), členem mezinárodních výborů ESOMAT (European Symposium for Martensitic Transformations) a ICOMAT (International Conference on Martensitic Transformations), dále hlavním koordinátorem center pro výzkum materiálů s tvarovou pamětí SFB 459 a vysokoteplotních superslitin SFB T103. Udělení čestné oborové medaile Ernsta Macha je oceněním profesorových původních prací, které přispěly k objasnění mechanismů fázových transformací a vysokoteplotní deformace ve složitých materiálových systémech, a dlouholetého přínosu k rozvoji česko-německé spolupráce v oblasti fyziky kovů a materiálového výzkumu.

Profesor Gunther Friedrich Eggeler patří k předním světově uznávaným osobnostem v oboru fyziky materiálů, kde se zejména věnuje studiu vztahu mezi mikrostrukturou moderních slitin, jejich plastickou deformací a fázovými transformacemi. Ve svých původních pracích položil základy systematických kvantitativních metod analýzy mikrostruktury, které přispěly k objasnění mechanismů

fázových transformací a creepu v řadě složitých materiálových systémů. Jako příklad lze uvést práce z let 1987–1991 věnované vlivu dislokační struktury na vysokoteplotní deformaci temperovaných martenzitických ocelí, dále pak formulaci mikrostrukturního modelu creepu kompozitů s kovovou maticí publikovanou v letech 1993–1996, popis vzniku a vlastností nově objevených typů dislokačních defektů v mikrostruktuře monokrystalů superslitin vypracovaný v období mezi lety 1997–2000. Jeho práce publikované v letech 2001–2008 přinesly zcela nový pohled na souvislosti mezi stavem mikrostruktury a dráhou martenzitických transformací v aplikačně významných slitinách na bázi NiTi. V neposlední řadě pak i novější práce z let 2008–2012, zabývající se nanoindentací, pomohly vyjasnit některé fundamentální otázky spojené s testováním malých objemů materiálu. Podněty k základnímu výzkumu procesů v pevných látkách prof. Eggeler nachází vždy v systémech, které jsou svou povahou velmi blízko ke sféře aplikací. Proto není překvapující, že mnohé z výsledků jeho práce, jež byly zveřejněny ve více než 310 odborných publikacích, byly více než 3800krát citovány, a to nejen pro svou vědeckou kvalitu, ale i vzhledem k možnosti jejich využití v technické praxi.

Profesor Eggeler se rovněž zásadním způsobem zasloužil o vznik trvalé spolupráce mezi pracovišti materiálové fyziky v České republice, ve Spolkové republice Německo a ve Švýcarské konfederaci. Tato spolupráce probíhala od roku 1992 zcela neformálně na základě četných výměnných pobytů českých pracovníků ve Federálním technologickém institutu v Lausanne a na katedře materiálového výzkumu RU v Bochumi a německých pracovníků na našich pracovištích. V roce 2003 byla spolupráce rovněž oficiálně zakotvena ve smlouvě mezi Ústavem fyziky materiálů AV ČR v Brně a Katedrou materiálového výzkumu RU v Bochumi. Tato bilaterální smlouva je dodnes vysoce aktuální. Sdílené úsilí při řešení výzkumných projektů v posledních dvaceti letech vedlo ke vzniku 63 společných publikací českých a německých autorů, z nichž většina byla zveřejněna v prestižních mezinárodních časopisech.

Prof. Ing. František Maršík, DrSc., patří mezi přední odborníky v oblasti aplikované fyziky s rozsáhlými mezioborovými znalostmi. Jeho původní teoretické, numerické i experimentální práce zásadním způsobem ovlivnily rozvoj nerovnovážné termodynamiky a následně přispěly ke znalostem

mechaniky tekutin, biomechaniky, chemie či elektrochemie. Jeho původní výzkumné výsledky např. vedly k formulacím a řešením úloh o stabilitě systémů, přispěly k řešení problémů fázových přeměn při proudění heterogenních směsí s relaxačními procesy a při procesech v materiálech s tvarovou pamětí. V oboru biotermodynamiky přispěly k poznání zákonitostí svalové energetiky, termomechanického vývoje kostí a modelování hemodynamiky srdečně cévního systému člověka a v oboru elektrochemie k poznání transportních procesů ve vodíkových palivových článcích. Mnohé poznatky byly dotaženy až do průmyslových aplikací. Např. metoda výpočtu kolapsu kavitačních bublin posunula návrhy hydraulických strojů na světovou úroveň. Metodika experimentální identifikace objemové viskozity je zase využívána při výpočtech vodních turbín a metodu převzala např. společnost Voith Hydro Holding GmbH & Co. KG, druhý největší výrobce vodních turbín ve světovém měřítku.

Kromě vlastního odborného přínosu je třeba ocenit i vědecko-organizační činnost prof. Maršíka v rámci AV ČR a spolupracujících univerzit a zejména jeho pedagogické působení při výchově vědeckých pracovníků na Univerzitě Karlově, Západočeské univerzitě, Technické univerzitě Liberec a dalších vysokých školách. Díky odborné erudici se mu mimo jiné podařilo vybudovat v Ústavu termomechaniky AV ČR moderní výzkumné oddělení, společné pracoviště s TUL. Významná je i profesorská činnost v mezinárodních vědeckých společnostech, např. v letech 2005–2006 byl prezidentem mezinárodní asociace International Association for Properties of Water and Steam a od roku 2010 je členem World Council on Biomechanics.

Udělení čestné oborové medaile Františka Křižíka je oceněním přínosu prof. F. Maršíka v oblasti nerovnovázné termodynamiky a dopadu výsledků jeho výzkumné práce do oblastí energetiky, dopravy, lékařství a životního prostředí.

Prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc., dr. h. c. multi., po studii pracoval jako archivář a od roku 1976 jako odborný, po obhájení disertace v roce 1980 jako vědecký pracovník Ústavu československých a světových dějin ČSAV, nyní Historickém ústavu AV ČR, v letech 1998–2005 byl jeho ředitelem.

V období let 2005–2013 zastával funkci místopředsedy AV ČR. V roce 1992 se habilitoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a v roce 1996 byl jmenován profesorem. V roce 1989 působil jako hostující profesor na Universität Freiburg, přednášel na řadě univerzit v Evropě, USA a na Tchajwanu. Od roku 1990 externě a od roku 1993 interně vyučuje na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, externě též na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity (1995–2000). V letech 1997–2000 byl prorektorem pro zahraniční styky Univerzity Karlovy a dobudoval její globální síť mezinárodní spolupráce. Byl oceněn medailemi Univerzity Karlovy a několika zahraničních univerzit (Belgie, Francie), v roce 2001 za svou vědeckou práci i za zásluhy o česko-polské vztahy obdržel čestný doktorát historických věd na Opolské univerzitě, v roce 2010 pak čestný doktorát na Univerzitě Pardubice za mimořádné zásluhy o rozvoj vědy a výzkumu, za rozvoj slavistických studií a za výrazný podíl na prosazování váhy humanitních věd v systému vědních oborů.

Prof. Pánek působil a působí jako vedoucí redaktor, spoluredaktor či člen redakčních rad řady ústředních národních i mezinárodních vědeckých časopisů. V letech 1996–2002 byl předsedou profesní organizace Sdružení historiků ČR, v období let 2002–2006 byl předsedou Českého národního komitétu historiků. Zabývá se českými a evropskými dějinami raného novověku, dále dějinami historiografie a novodobého historického vědomí. Soustavně rozvíjí mezinárodní spolupráci, v roce 2005 připravil s dalšími autory třísvazkový *Scholars of Bohemian, Czech and Czechoslovak History Studies*, soustavně se zabývá i problematikou historické encyklopedie, kde je vedoucím redaktorem projektu *Akademická encyklopedie českých dějin*, z něhož byly publikovány tři svazky.